

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudkyní Mgr. Helenou Konečnou ve věci

žalobce: **P. K.**
zastoupen advokátem Mgr. Tomášem Těšitelem
sídlem třída Edvarda Beneše 1527/76, 500 12 Hradec Králové

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované o námitkách ze dne 12. 12. 2019, č. j. X,

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 12. 12. 2019, č. j. X, se zrušuje a věc se jí vrací k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalovaná zamítla dne 12. 12. 2019 námitky žalobce, které směřovaly proti rozhodnutí ze dne 27. 8. 2019, č. j. X, kterým byla zamítnuta jeho žádost o invalidní důchod pro nesplnění podmínek § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění zákona č. 306/2008 Sb. (dále jen „ZDP“), a to z důvodu nezískání potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod. Dle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení v Hradci Králové ze dne 23. 7. 2019 poklesla pracovní schopnost žalobce z důvodu

dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu o 70 % od 19. 3. 2019, invalidita prvního stupně pak měla vzniknout dnem 2. 11. 2011.

2. Žalobce namítal dřívější vznik invalidního stavu, uváděl, že jeho zdravotní stav se od 18. roku věku výrazně nezměnil, že se tak jedná o invaliditu z mládí. Uvedl, že absolvoval pouze zvláštní základní školu, nedokončil odborné učiliště a náhradní vojenskou službu.

II. Dosavadní řízení před správními soudy

3. Krajský soud v předchozím řízení zadal pro účely soudního řízení vypracování posudku Posudkové komisi Ministerstva práce a sociálních věcí v Hradci Králové (dále též „PK v HK“). Ta v posudku ze dne 11. 5. 2020 (dále jen „posudek PK v HK“) na rozdíl od předchozích posudků vyhotovených ve správním řízení vyslovila, že datum vzniku invalidity třetího stupně je nutné počítat již od psychiatrického nálezu ze dne 2. 11. 2011. K tomu konstatovala, že se u žalobce jedná o organicky podmíněnou těžkou poruchu osobnosti se zvláště závažným funkčním postižením, intelektový deficit v pásmu lehké mentální retardace s postupným zhoršováním výsledků vyšetření rozumových schopností v čase – v r. 2008 CIQ 69, v r. 2011 72, v r. 2014 61, dle psychologického vyšetření z 9/2017 a 3/2019 IQ 45. Dále se jedná o protrahovanou poruchu přizpůsobení, impulzivní osobnostní rysy, parciální sociální dezintegraci, abúzus kanabinoidů a pervitinu v anamnéze, úzkostně depresivní poruchu, vertebrogenní algický syndrom dle anamnézy, bez doloženého kompresivního kořenového syndromu. PK popsala nálezy z dostupné zdravotní dokumentace, zejména psychologické, praktického lékaře a psychiatrické z průběhu let 2008 – 2019 dokumentující žalobcovu neschopnost soustavné výdělečné činnosti a selhávání pracovních pokusů.
4. V období od 16. 6. 2008 do 31. 12. 2009 považovala PK za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce protrahovanou poruchu přizpůsobení na životní neúspěchy u osobnosti s dysharmonickým vývojem a nižším intelektem, s impulzivními osobnostními rysy, míru poklesu pracovní schopnosti určila dle kap. V, pol. 5, písm. b) vyhlášky č. 284/1995 Sb., a to ve výši 30 %. S ohledem na pracovní kvalifikaci žalobce a doložené obtíže s pracovním uplatněním pak navýšila základní míru poklesu o 10 %, s odkazem na § 6 odst. 4 cit. vyhláška, tedy konečná míra poklesu pracovní schopnosti činila 40 % a žalobce byl částečně invalidní dle § 44 odst. 1 ZDP. V dalším období – 1. 1. 2010 – 1. 11. 2011 pak PK stanovila rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce v položce 7b, kap. V, vyhlášky č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 359/2009 Sb.“) míru poklesu pracovní schopnosti určila ve výši 40 %, a žalobce pokládala za invalidního v I. stupni invalidity dle § 39 odst. 1 ZDP. Od data 2. 11. 2011 pak PK považovala žalobce za invalidního ve třetím stupni invalidity, když rozhodující příčina dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu odpovídala položce 1e, kap. V, vyhlášky č. 359/2009 Sb., jedná se o organicky podmíněnou těžkou poruchu osobnosti se zvláště závažným funkčním postižením, s funkčně významným poklesem intelektového deficitu v čase. Uvedla, že je schopen výdělečné činnosti jen za zcela mimořádných podmínek.
5. PK v HK ve svém posudku dále uvedla, že žalobce má nedokončené SOU v oboru kuchař-číšník, absolvoval roční civilní vojenskou službu, krátkodobě pracoval u různých zaměstnavatelů v různých nekvalifikovaných profesích. Rozhodující příčinou dlouhodobě

nepříznivého zdravotního stavu jsou u žalobce psychické potíže při anamnéze abúzu kanabinoidů a cca ročního abúzu pervitinu. Z anamnestických údajů lze dovozovat dysharmonický osobnostní vývoj v mládí, uváděna fixace na staršího bratra, který ve 14 letech věku posuzovaného odešel do zahraničí. Následně uváděny matkou výchovné problémy, žalobce se nedoučil, neměl o nic zájem, kouřil marihuanu. V zaměstnání nevydržel, udával, že buď ho to nebavilo, měl problémy s nadřízenými, nebo malý plat. V podkladové dokumentaci vč. vyžádané dokumentace praktického lékaře nebyly do psychiatrického vyšetření ze dne 16. 6. 2008 doloženy do této doby dlouhodobě funkčně významné zdravotní obtíže, které by odůvodňovaly funkčně významný dopad na soustavnou výdělečnou činnost, odpovídající nějaké invaliditě. V uvedeném nálezu a následném psychologickém vyšetření se již uvádí rozvoj psychických obtíží v rámci poruchy osobnosti, uváděna emoční nestabilita, impulzivnost, úzkostně depresivní porucha. Dle dalšího průběhu již lze v uvedenou dobu předpokládat rozvoj poruchy osobnosti na organickém podkladě. Zároveň dle psychologického vyšetření zjištěn nižší intelekt, stav byl během následné hospitalizace ještě uzavírán jako protrahovaná porucha přizpůsobení na životní neúspěchy u osobnosti s nižším intelektem a impulzivními osobnostními rysy.

6. Při soudním jednání ve věci dne 15. 2. 2021 předložil žalobce listiny, které podle něj měly prokázat počátek postižení již v raném dětství. Na základě těchto listin soud jednání odročil do vypracování znaleckého posudku soudním znalcem z oboru psychiatrie, kterým byl ustanoven MUDr. J. K.. Soud znalci uložil, aby odpověděl na otázku, zda je zdravotní stav žalobce už od dětství dosud stejný a neměnný, či zda docházelo v průběhu let k jeho postupnému zhoršování. Ustanovený znalec svým posudkem ze dne 7. 2. 2022, pod pořadovým číslem znaleckého deníku 4195 (dále též „znalecký posudek“), odpověděl, že žalobce trpí lehkou mentální retardací, která je již od jeho dětství neměnná.
7. Po vypracování tohoto znaleckého posudku vyžádal soud od PK v HK doplňující posudek, který bude reagovat na závěry posudku znalce. Doplňující posudek byl vypracován dne 21. 3. 2022 (dále jen „doplňující posudek“) a PK v HK v něm dospěla po seznámení se se znaleckým posudkem k závěru, že ten neobsahuje žádné nové posudkově významné skutečnosti, které by mohly ovlivnit její dřívější posudkový závěr. PK uvedla, že lehká mentální retardace sama o sobě neodůvodňuje hodnotit dle daných posudkových kritérií stav jako odpovídající nějakému stupni invalidity. U posuzovaného dle kompletní dokumentace docházelo k prohlubování zdravotních obtíží a hodnota IQ byla opakovaně stanovena. PK v HK tak se znalostí o sníženém intelektu pracovala, ale protože hodnota IQ byla v r. 2008 a 2011 stanovena 69, resp. 72, jednalo se o stav dle aktuálně daných posudkových kritérií pro mentální retardaci odpovídající hodnocení na rozhraní lehké slabomyslnosti a mentálního postižení lehkého stupně, tj. dle kapitoly V, pol. 8a – 8b. PK by tedy s ohledem na rozhraní obou položek hodnotila míru poklesu pracovní schopnosti max. 30 % a obdobně by byl stav hodnocen i dle kritérií platných do 31. 12. 2009, tj. kapitola 6 s mírou poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti 15 – 40 % pro IQ v rozmezí 50 – 69, tedy při stanovení IQ na horní hranici s hodnocením spíše k dolní hranici procentního rozpětí. Posudková komise v HK setrvala na tom, že v období do 15. 6. 2008 nebylo k předpokládanému vrozenému snížení rozumových schopností objektivně prokázáno další funkční významné onemocnění, které by odůvodňovalo jiné posudkové hodnocení. Tíže zdravotních obtíží pro ochranu na trhu práce odpovídala možnosti přiznání změněné pracovní schopnosti, resp. statusu osoby zdravotně znevýhodněné.

8. PK v HK dále konstatovala, že pro zohlednění tíže postižení a dopadu na pracovní schopnost volí položku poruchy osobnosti pro lékařskými odbornými nálezy doložené v čase narůstající další psychické obtíže v terénu sníženého intelektu. Údaje o délce a době užívání drog nelze z výpovědi posuzovaného brát za zcela validní, ve znaleckém posudku je udáváno jejich užívání od r. 2010 do r. 2011, v posudku PK v HK však citovala psychiatrický nález z 16. 6. 2008 – kouřil od 15 let marihuanu, několik cigaret denně, dle psychologického nálezu z 5. 12. 2008 kouřil asi 5 let marihuanu a rok šňupal pervitin (v devatenácti – dvaceti), dle nálezu praktického lékaře z 8. 9. 2010 nadužíval kanabinoidy dříve, tj. v. s. jistě myšleno před rokem 2010. Z anamnesticky uváděných skutečností lze zcela jistě dovozovat zhoršení stavu s narůstajícími projevy poruchy osobnosti v. s. organicky podmíněnými v terénu sníženého intelektu – viz citace matkou sdělovaných skutečností v psychiatrickém nálezu z 2. 7. 2008, skutečností uvedených v psychologickém nálezu z 5. 12. 2008 i dalších nálezech. O invaliditu z mládí se tak nejedná, tíže zdravotního postižení neodpovídala plné invaliditě, resp. invaliditě III. stupně, zároveň byl žadatel účasten důchodového pojištění.
9. Krajský soud v Hradci Králové v předchozím řízení rozhodnutí žalované rozsudkem ze dne 23. 1. 2023, č. j. 29 Ad 4/2020-140 (dále jen „předchozí rozsudek“), zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení. Dospěl v něm k názoru, že posudek PK v HK i doplňující posudek nejsou průkazné ohledně zkoumaných skutečností, a žalované proto uložil, aby v novém řízení zohlednila dokazování, které bylo provedeno soudem, včetně tvrzení žalobce a závěrů znaleckého posudku. Výrokem II. žalované uložil povinnost nahradit státu náklady dokazování (vypracování znaleckého posudku).
10. Proti uvedenému rozsudku krajského soudu podala žalovaná kasační stížnost, o které rozhodl Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 11. 10. 2023, č. j. 7 Ads 39/2023-22, tak, že rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že krajský soud na stavu přetrvávajících nejasností ohledně posudkových závěrů rezignoval na možnost odstranit vady posudku PK. Znalecký posudek, který nevypracoval znalec z oboru posudkového lékařství, totiž nemohl nahradit řádný posudek PK. Stejně tak krajský soud pochybil, když žalované jako osvobozenému účastníkovi řízení uložil povinnost nahradit státu náklady dokazování.

III. Jednání soudu dne 10. 12. 2024 a dne 17. 12. 2024

11. Jednání soudu se dne 10. 12. 2024 účastnil zástupce žalobce a pověřená zaměstnankyně žalované, žalobce se z jednání omluvil.
12. V průběhu jednání provedl krajský soud důkaz posudkem posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Praze (dále jen „PK v Praze“) ze dne 31. 7. 2024. Tento posudek byl srovnávacím posudkem k posudku PK v HK (ze dne 11. 5. 2020) a doplňujícím posudku PK v HK (ze dne 31. 3. 2022).
13. PK v Praze dospěla k totožným závěrům jako PK v HK, když konstatovala, že od 16. 6. 2008 do 31. 12. 2009 byl žalobce částečně invalidní podle § 44 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění zákona č. 134/1997 Sb., přičemž šlo o pokles schopnosti výdělečné činnosti z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nejméně o 33 %, nedosahoval však 66 % odpovídajících plné invaliditě a nešlo ani o schopnost vykonávat pro zdravotní postižení soustavnou výdělečnou činnost jen za zcela mimořádných podmínek. Hodnoceno dle položky 5b kap. V přílohy č. 2 k vyhlášce č.

284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění s konstatováním horní hranice rozpětí položky s navýšením horní hranice dle § 6 odst. 4 citované vyhlášky o 10 % na celkových 40 % míry poklesu pracovní schopnosti při zohlednění ostatní anamnézy k charakteru rozhodující příčiny dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, kterou byla porucha osobnosti.

14. Od 1. 1. 2010 do 1. 11. 2011 byl invalidní podle § 39 odst. 1 ZDP, jednalo se o invaliditu prvního stupně podle § 39 odst. 2 písm. a) citovaného zákona. Šlo o pokles pracovní schopnosti z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nejméně o 35 %, ne více než 49 %. Hodnoceno dle položky 7b kap. V přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. s konstatováním míry poklesu v hodnotě 40 % a posuzovaný byl schopen vykonávat výdělečnou činnost jen s podstatně nižšími nároky na psychické schopnosti, v podstatně menším rozsahu a intenzitě.
15. Od 2. 11. 2011, tj. i k datu vydání napadeného rozhodnutí, byl invalidní podle § 39 odst. 1 ZDP a šlo o invaliditu třetího stupně podle § 39 odst. 2 písm. c) citovaného zákona. Šlo o pokles pracovní schopnosti z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nejméně o 70 % dle položky 1e kap. V. vyhlášky č. 359/2009 Sb. s konstatováním míry poklesu v hodnotě 70 %. Bylo uvedeno, že žalobce je schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek.
16. PK v Praze konstatovala, že hodnocení PK v HK bylo naprosto maximalistické, zcela hraničně je však takové posouzení možné přijmout a PK v Praze hodnotila stejným způsobem.
17. K dotazu soudu pověřená zaměstnankyně žalované uvedla, že se ohledem na stanovení dřívější doby vzniku data invalidity (tj. k roku 2008) se v daném případě uplatní pro žalobce příznivější právní úprava, přesný výpočet však provádí jiné oddělení žalované. Soud na základě tohoto sdělení vyzval žalovanou k předložení výpočtu dob pojištění odpovídajících nově zjištěnému datu invalidity a jednání za tím účelem odročil.
18. O věci rozhodl krajský soud v rámci ústního jednání dne 17. 12. 2024. Během jednání provedl důkaz osobním listem důchodového pojištění žalobce, který na výzvu soudu předložila žalovaná. Vyplynulo z něj, že posunutím data vzniku invalidity došlo u žalobce zároveň ke splnění doby pojištění, neboť k datu vzniku jeho invalidity, resp. k 15. 6. 2008, získal celkem 4 roky a 288 dní doby pojištění.

IV. Posouzení krajským soudem

19. Krajský soud po zrušení předchozího jeho rozhodnutí Nejvyšším správním soudem pokračoval v řízení podle části třetí hlavy druhé dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), vycházel přitom ze zjištěného skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 2 s. ř. s.), a ve smyslu ustanovení § 110 odst. 4 cit. zákona vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí dospěl po doplnění dokazování k závěru, že žaloba je důvodná.
20. Podstatou žalobního tvrzení bylo, že zdravotní stav žalobce je prakticky neměnný od dětství, tedy že ke vzniku invalidity došlo již před jeho 18. rokem (tj. před rokem 2007) nikoliv až v roce 2011.

21. Podle § 38 písm. a) ZDP *pojištěnec má nárok na invalidní důchod, jestliže nedosáhl věku 65 let a stal se invalidním a získal potřebnou dobu pojištění.*
22. Dle § 40 odst. 1 téhož ZDP *potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod činí u pojištěnce ve věku a) do 20 let méně než jeden rok, b) od 20 let do 22 let jeden rok, c) od 22 let do 24 let dva roky, d) od 24 let do 26 let tři roky, e) od 26 let do 28 let čtyři roky a f) nad 28 let pět roků. Dle odst. 2 citovaného ustanovení potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod se zjišťuje z období před vznikem invalidity... podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod se považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v kterémkoliv období deseti roků dokončeném po vzniku invalidity; u pojištěnce mladšího 24 let činí přitom potřebná doba pojištění dva roky.*
23. Podle § 42 odst. 1 ZDP *na invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně má nárok též osoba, která dosáhla aspoň 18 let věku, má trvalý pobyt na území České republiky a je invalidní pro invaliditu třetího stupně, jestliže tato invalidita vznikla před dosažením 18 let věku a tato osoba nebyla účastna pojištění po potřebnou dobu (§ 40). Za invaliditu třetího stupně se pro účely věty první považuje též takové omezení tělesných, smyslových nebo duševních schopností, které má za následek neschopnost soustavné přípravy k pracovnímu uplatnění.*
24. Z hlediska posuzované věci je podstatné poukázat na rozdíl mezi nárokem na invalidní důchod podle § 38 ZDP a nárokem na invalidní důchod pro tzv. invaliditu z mládí dle § 42 odst. 1 téhož zákona. Jak k tomuto institutu uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 22. 12. 2022 č. j. 10 Ads 127/2022-37: „*Smyslem tohoto typu důchodu (tzv. invalidního důchodu z mládí) je snaha pokrýt situace, kdy člověk ani nedostane možnost získat dobu pojištění (srov. též rozsudek ze dne 29. 4. 2009, čj. 4 Ads 70/2008-34, č. 2048/2010 Sb. NSS). Invalidní důchod z mládí je tedy určen osobám, které by se jinak kvůli brzkému vzniku invalidity nemohly soustavně připravovat na práci (viz rozsudek NSS ze dne 2. 11. 2022, čj. 10 Ads 525/2021-34, body 17-20).*“
25. Základním východiskem přiznání invalidního důchodu je dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, který vede k poklesu pracovní schopnosti pojištěnce (§ 39 ZDP) a potřebná doba pojištění (§ 40 ZDP). Výjimku z podmínky doby pojištění stanoví invalidní důchod v mimořádných případech dle § 42 odst. 1 ZDP a pro osoby starší 18 let s trvalým pobytem na území České republiky s podmínkou vzniku invalidity III. stupně před dosažením 18 let věku a nesplnění potřebné doby pojištění. Účelem invalidního důchodu z mládí dle § 42 odst. 1 zákona je poskytnout invalidní důchod i osobám, které z důvodu věku a zdravotního stavu neměly příležitost být účastny pojištění a jejich zdravotní stav splňuje předpoklady pro přiznání invalidního důchodu III. stupně.
26. Z výše uvedeného je patrné, že vztah mezi nárokem na invalidní důchod podle § 38 a nárokem na invalidní důchod pro tzv. invaliditu z mládí dle § 42 odst. 1 určuje § 7 ZDP, který pouze pro případ, kdy posuzovaná osoba nesplňuje podmínku potřebné doby pojištění mimořádně umožňuje přiznání invalidního důchodu i osobám, které nebyly účastny důchodového pojištění vůbec nebo po potřebnou dobu. Z hlediska posuzování, zda určitá osoba má nárok na invalidní důchod, je tudíž třeba primárně posuzovat, zda tato osoba splňuje podmínku potřebné doby pojištění, teprve eventuálně, tj. v případě nesplnění této podmínky, je možné zabývat se možností nároku na tzv. invaliditu z mládí. Není možné přiznat nárok na invalidní důchod podle § 38 a zároveň podle § 42 odst. 1 ZDP.

27. V přezkumném řízení soudním jsou k posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti osob i k zaujetí posudkových závěrů o invaliditě ze zákona povolány posudkové komise MPSV (§ 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, v platném znění). Posudkové komise v posudku stanoví jak míru poklesu pracovní schopnosti (viz § 39 ZDP), tak datum vzniku invalidity (viz § 40 téhož zákona). V soudní praxi je důkaz posudkem posudkové komise chápán jako případ předepsaného důkazu – k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) č. j. 2 Ads 58/2003-75 ze dne 4. 12. 2003, č. 133/2004 Sb. NSS.
28. Soud hodnotí posudek jako každý jiný důkaz v rámci volného hodnocení důkazů (§ 77 odst. 2 s. ř. s.). Nejsou-li namítány jiné vady řízení, soud v řízení o žalobě proti rozhodnutí orgánů sociálního zabezpečení ve věci invalidity ověřuje pouze to, zda je posudek posudkové komise úplný a přesvědčivý (např. rozsudek NSS č. j. 4 Ads 13/2003-54 ze dne 25. 9. 2003, č. 511/2005 Sb. NSS), případně – namítá-li to žalobce – zda byla příslušná posudková komise řádně obsazena (např. rozsudek NSS č. j. 6 Ads 11/2013-20 ze dne 15. 5. 2013). Posudek, který splňuje požadavek úplnosti a přesvědčivosti a který se vypořádává se všemi rozhodujícími skutečnostmi, bývá zpravidla rozhodujícím důkazem pro posouzení správnosti a zákonnosti přezkoumávaného rozhodnutí (např. rozsudek NSS č. j. 4 Ads 61/2010-63 ze dne 11. 11. 2010, č. 2240/2011 Sb. NSS).
29. Krajský soud si proto v souladu se závazným právním názorem zrušujícího rozsudku Nejvyššího správního soudu za účelem určení data vzniku invalidity žalobce vyžádal, aby posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Praze vypracovala srovnávací posudek o zdravotním stavu žalobce. Ten byl vypracován dne 31. 7. 2024 a krajskému soudu zaslán dne 4. 10. 2024.
30. Krajský soud ověřil, že předmětný posudek PK v Praze splňuje veškeré náležitosti dané zákonem. V posudku je dostatečně popsáno, na základě čeho komise dospěla ke shora uvedenému závěru o datu vzniku invalidity. Nutno podotknout, že ke zcela shodnému posudkovému závěru dospěla PK v HK již i v posudku ze dne 11. 5. 2020 (jeho shrnutí viz shora pod bodem II. tohoto rozsudku). Nejvýznamnější dopad na pokles pracovní schopnosti žalobce pak posudkoví lékaři považují z medicínského hlediska poruchu osobnosti, resp. zdravotní postižení uvedené v položce 1e kapitole V. přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., jak již bylo uvedeno výše.
31. PK v Praze vycházela ze spisové dokumentace žalované, spisu soudu, včetně žaloby a listin předložených žalobcem během soudního řízení, byla též vyžádána zdravotnická dokumentace praktické lékařky a zdravotnická dokumentace psychiatrické ambulance MUDr. E. K. a MUDr. Z. E.. Na základě uvedených podkladů dospěla PK v Praze k závěru, že se zdravotní postižení žalobce vyvíjelo, když v prosinci 2008 byl u žalobce referován kognitivní výkon v pásmu lehké mentální retardace s celkovým IQ 69B, v květnu 2014 bylo jeho celkové IQ 61b, v březnu 2017 došlo k dalšímu poklesu IQ na 45b (tj. střední stupeň mentální retardace). Též byly zohledněny i zápisy ve zdravotnické dokumentaci provedené v roce 1985, 1986, 1992 a 1994. PK uvedla, že závěr soudního znalce z oboru psychiatrie o vrozenosti a neměnnosti mentální retardace by nevedl k jinému posouzení ze strany PK v Praze. Kognitivní výkon v prosinci 2008 by nemohl být podkladem pro uznání, byť prvního stupně invalidity, natož aby jej bylo možné jej jako případnou rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu považovat pro konstatování invalidity z mládí. Ani z lékařských záznamů z let 1985 a 1986 nevyplýval posudkově významný kognitivní deficit. V propouštění zprávě z psychiatrické kliniky

z ledna 2010 byl zdravotní stav žalobce uzavřen jako protrahovaná porucha přizpůsobení na životní neúspěchy u osoby s nižším intelektem a impulzivními osobnostními rysy, a to nikoliv v důsledku užívání drog.

32. Jak uvedl NSS v rozsudku ze dne 9. 2. 2006, č. j. 6 Ads 25/2004-58: „*Posouzení zdravotního stavu a souvisejícího zbytkového pracovního potenciálu je věcí odborně medicínskou; soud k ní nemá potřebné odborné znalosti, a proto se vždy obrací k osobám, jimž tyto znalosti svědčí, aby se o těchto otázkách vyslovily. Soud pak hodnotí veškeré důkazy v řízení takto získané. V řízení, které je přezkumným řízením vůči rozhodnutí žalované, soud opatřuje posudek posudkové komise ministerstva v souladu s pokynem § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Pokud tento posudek není ve svém obsahu úplný a svými závěry přesvědčivý, opatří si soud znalecký posudek znalce v oboru posudkového lékařství. Zásadní význam pro soudní rozhodnutí tak mají odborné posudky.*“ Složení, ve kterém posudková komise MPSV zasedala, bylo taktéž plně v souladu se zákonem. Ostatně námitky proti odbornosti posudkových lékařů účastníci ani nevznесли.
33. Krajský soud neshledal žádné pochybení v závěru, ke kterému posudková komise dospěla. Nebylo prokázáno, že by žalobce nebyl schopen soustavné přípravy k pracovnímu uplatnění pro závažné omezení tělesných, duševních nebo smyslových schopností. Během správního řízení bylo prokázáno, že žalobce byl schopen účastnit se i vzdělávacího procesu, byť střední školu nedokončil ani po opakovaných pokusech. Ostatně k tomuto závěru PK v Praze dospěla i na základě skutečnosti, že psychiatrické vyšetření žalobce bylo indikováno praktickým lékařem až dne 29. 4. 2008, přičemž během preventivní prohlídky ze dne 16. 3. 2007 nebyla ani suspekce na psychiatrické postižení (natož posudkově významné) indikována. K tomu nemá krajský soud co dodat, neboť sám nemá odborné lékařské znalosti, na nichž posouzení zdravotního stavu (invalidity) závisí především.
34. Jak je uvedeno shora, žalovaná ve svém rozhodnutí dospěla na základě ve správním řízení vyhotovených posudků k závěru, že invalidita žalobci nevznikla před 18. rokem věku (ani následkem pracovního úrazu), proto potřeboval k přiznání invalidního důchodu získat potřebnou dobu důchodového pojištění. A dále, že invalidita jako invalidita prvního stupně u něho vznikla k datu 2. 11. 2011, k tomuto datu bylo žalobci cca 28 let a 2 měsíce a za období posledních 10 let před vznikem invalidity (tj. od 2. 11. 2001 do 1. 11. 2011) získal 1 rok a 82 dnů doby pojištění, stejně tak ani v kterémkoliv období následujících deseti let po vzniku invalidity nezískal potřebných 5 let doby pojištění.
35. Změna data vzniku invalidity u žalobce vyplývající z posudků PK v HK a zejména ze srovnávacího posudku PK v Praze (tj. posun z listopadu 2011 na červen 2008), má vliv i na posouzení splnění podmínky potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod. S přihlédnutím k odlišnému posudkovému závěru posudků vyhotovených během soudního řízení (ohledně data vzniku invalidity), učinil krajský soud dotaz na žalovanou, zda takto nově stanovené datum vzniku invalidity ovlivní v daném případě splnění podmínky potřebné doby pojištění pro vznik nároku na invalidní důchod dle ustanovení § 40 ZDP.
36. Žalovaná ve svém vyjádření ze dne 13. 12. 2024 sdělila, že ke dni vzniku invalidity, tj. k datu 16. 6. 2008, žalobce v posuzovaném období podmínku pojištění pro nárok na invalidní důchod splnil. Splnění podmínek vzniku invalidního důchodu by totiž mělo být posuzováno dle právní úpravy účinné k datu vzniku invalidity (tj. ZDP účinného do 31. 7. 2008), přičemž k nově určenému datu vzniku invalidity bylo žalobci 26 let a potřebná doba

pojištění dle § 40 odst. 1 ZDP činila 4 roky za rozhodné období. Z osobního listu důchodového pojištění žalobce vedeného u České správy sociálního zabezpečení předloženého žalovanou pak vyplynulo, že žalobce v posuzovaném období získal dobu pojištění celkem 4 roky a 288 dní. S ohledem na nově určené datum vzniku invalidity žalobce a s přihlédnutím ke shora uvedenému vyjádření žalované, je tak zřejmé, že se u žalobce právě tímto „posunem“ naplní podmínka potřebné doby pojištění pro vznik nároku na invalidní důchod.

37. Vzhledem k odlišnému konečnému závěru zejména srovnávacího posudku PK v Praze od posudků vyhotovených v předcházejícím správním řízení, který má zásadní vliv na vyhodnocení splnění podmínky potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod žalobce tak krajskému soudu nezbylo, než žalobou napadené rozhodnutí pro vady řízení spočívající v nedostatečně zjištěném skutkovém stavu zrušit, neboť soud zjistil skutkový stav věci jinak, než žalovaná ve správním řízení.

V. Závěr a náklady řízení

38. S ohledem na shora uvedené krajský soud ve smyslu § 78 odst. 1 s. ř. s. napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení, v němž žalovaná zohlední výsledky dokazování provedené před soudem (§ 78 odst. 4 a 6 s. ř. s.). Právním názorem, který soud vyslovil ve zrušujícím rozsudku, je v dalším řízení správní orgán vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
39. Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce byl sice ve věci úspěšný, žádné náklady řízení mu však nevznikly.
40. Odměna za zastupování žalobce soudem ustanovenému zástupci je řešena samostatným usnesením.

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům (§ 54 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, který o ní také rozhoduje.

Jestliže kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost. (§ 12 odst. 1, § 102, § 104a odst. 1, § 106 odst. 2 a 4 s. ř. s.).

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Hradec Králové 17. prosince 2024

Mgr. Helena Konečná v. r.
samosoudkyně